

Práva a povinnosti pěstitelů při osevu mezipločin a druhových směsek, vyplývajících z platné legislativy.

Při využívání osiva odrůd kulturních druhů jako mezipločiny a do různých směsek pěstitel musí brát ohled na to, jakou odrůdu použil a jaký původ mělo použité osivo. A to i přes to, že podmínky pro poskytnutí jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS), kterých součástí je také platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening) neobsahují až na výjimky (brambory, konopí) povinnost využití certifikovaného osiva.

Pěstitel nemůže použít k výsevu jakýkoliv rozmnožovací materiál bez odpovědnosti k majiteli odrůdy. Pro výrobu, uvádění do oběhu a využívání rozmnožovacího materiálu platí příslušné právní předpisy, a to i v případě využití necertifikovaného osiva. Jedná se o zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin.

Platí, že v případě využití necertifikovaného osiva se může jednat pouze o osivo vlastní.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin zásadně nepovoluje obchodní činnost s necertifikovaným rozmnožovacím materiálem.

Druhým závažným aspektem je právní ochrana odrůd. V případě, že osivo jakéhokoliv odrůdy rostlinného druhu má udělenou právní ochranu, lze jej využít bez licenční smlouvy s držitelem šlechtitelských práv k této odrůdě pouze jako osivo certifikované. **Využitím vlastního osiva právně chráněné odrůdy, kde není povoleno farmářské osivo např. hořčice, svazenka apod. pěstitel porušuje šlechtitelská práva a dopouští se správního deliktu.**

Je nutné si uvědomit, že porušením šlechtitelských práv k odrůdám u chráněných odrůd se pěstitel dopouští správního deliktu a vystavuje se riziku správního řízení. Současně dochází také k nezákonnému obohacení nezaplacením licenčního poplatku, které může vést až k soudní žalobě.

U právně chráněných odrůd druhů, kde je povoleno farmářské osivo, může pěstitel podle §19a zákona č. 408/2000Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin využít vlastní osivo bez licenční smlouvy v neomezeném rozsahu. Podmínkou však je splnění zákonem stanovených podmínek pro uplatnění výjimky ze šlechtitelských práv a zaplatit za využití farmářského osiva stanovenou náhradu.

Podle výše uvedeného zákona se považuje za využití odrůdy její výsev bez ohledu na zamýšlené využití. Proto vzniká pěstitelům povinnost úhrady za využití právně chráněné odrůdy i ve směskách, biopásech, osetých úvratích, nebo mezipločinách.

Při přiznávání využití farmářského osiva u směsek s nižším výsevku použitých druhů se vychází výsevku čistosevu daného druhu na hektar. Přiznávaná plocha se sníží o poměrnou část podle sníženého výsevku ve směsce. Například v případě luskoobilní směsky o výměře 12 ha pěstitel použil chráněnou odrůdu hrachu výsevku 150 kg/ha tj. 50% výsevku čistosevu. Do tiskopisu pro Družstvo vlastníků odrůd pěstitel uvede pouze 6ha, protože tato plocha by byla oseta při použití plného výsevku. Dále bylo ve směsce vyseto 45 kg/ha certifikovaného osiva jarního ječmene, zde pěstitel nepřiznává nic a 45 kg/ha farmářského osiva chráněné odrůdy jarního ječmene. Pěstitel uvede v oznámení $\frac{1}{4}$ plochy tj. 3 ha.

Obdobným způsobem se přiznávají v případě sníženého výsevku i plochy mezipločin.

Ing. Vojtech Dukát